

GUIA DOCENT
GÈNERE I SOCIETAT

Coordinació: CARDEÑOSA LÓPEZ, ELENA

Any acadèmic 2018-19

Informació general de l'assignatura

Denominació	GÈNERE I SOCIETAT			
Codi	100928			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Educació Social	3	OPTATIVA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	1.8		4.2
	Nombre de grups	2		1
Coordinació	CARDEÑOSA LÓPEZ, ELENA			
Departament/s	GEOGRAFIA I SOCIOLOGIA			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	Per cada hora de treball presencial es requereix un hora i mitja de treball autònom			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català			
Horari de tutoria/lloc	A concretar			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
CARDEÑOSA LÓPEZ, ELENA	ecardenosa@geosoc.udl.cat	6	

Informació complementària de l'assignatura

Sistema d'avaluació continuada i possibilitat d'avaluació única per aquells alumnes que compaginen estudis i treball.

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Formar l'alumnat en l'anàlisi social segons les relacions de gènere i exercitar la reflexió i l'anàlisi dels fenòmens socials vinculats al gènere.
- Contextualitzar històricament les desigualtats per raó de gènere i reconèixer les diferents aproximacions teòriques que se'n deriven.
- Conèixer les perspectives de gènere i les polítiques públiques d'igualtat amb l'objectiu de que puguin exercir les seves tasques com a tècnics/ques en els diferents àmbits d'actuació.
- Aprofundir en l'acció afirmativa, en la discriminació positiva i en el mainstreaming de gènere com a eina fonamental de les polítiques d'igualtat.
- Utilitzar les TIC en l'àmbit d'estudi de la matèria.
- Expressar-se correctament de manera oral i escrita.

Competències

CG1 Desenvolupar capacitat crítica, d'anàlisi, de síntesi, d'organització i de planificació.

CG2 Exercir un aprenentatge autònom, adaptació a situacions noves i apertura cap a l'aprenentatge al llarg de la vida i desenvolupament de la creativitat, iniciativa i esperit emprenedor.

CG3 Mostrar capacitat per treballar en equip, per conduir i liderar grups, per resoldre conflictes, presa de decisions i desenvolupar habilitats per a les relacions interpersonals.

CG4 Assumir el compromís de desenvolupament personal i professional amb un mateix i la comunitat.

CG5 Desenvolupar capacitat per a la selecció, gestió del coneixement i de la informació.

CT1 Tenir una correcta expressió oral i escrita

CT3 Dominar les TIC

CT4 Respectar els drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, la promoció dels Drets Humans i els valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics.

CE1 Comprendre els referents teòrics, històrics, culturals, comparats, polítics, ambientals i legals que constitueixen a l'ésser humà com protagonista de l'educació.

CE3 Conèixer els supòsits filosòfics, pedagògics, psicològics, sociològics i antropològics i de qualsevol altres fonaments teòrics de la intervenció socioeducativa i els seus àmbits d'actuació.

CE7 Mostrar una actitud empàtica, respectuosa, solidària i de confiança cap als subjectes i institucions d'educació social.

Continguts fonamentals de l'assignatura

CONTINGUT

BLOC 1

1. La construcció social del gènere i la construcció de les identitats. Sexe i gènere: estereotips i prejudicis. Noves identitats de gènere.
2. Aproximació teòrica a les principals aportacions dels estudis de gènere. Principals teories. Patriarcat, ideologia i dominació simbòlica. Micromasclismes.

BLOC 2

1. La socialització diferencial de gènere a la família.
2. La socialització diferencial de gènere a l'escola. La coeducació. Sexisme en el llenguatge.
3. La socialització del mercat de treball: desigualtats laborals i retributives. Sostre de vidre. Polítiques i plans d'igualtat per a la consecució de la igualtat en el treball. Dones immigrants al món del treball.
4. Corresponsabilitat i conciliació de la vida personal, familiar i laboral.
5. La socialització a través de la comunicació de masses: els mitjans de comunicació i les TIC.
6. Polítiques de gènere i igualtat d'oportunitats i programes amb perspectiva de gènere. Programa Mainstreaming de gènere. Gènere i drets humans.
7. Violència de gènere en l'àmbit de la parella i/o familiar i violència en l'àmbit laboral i/o acadèmic. Projecte: objectiu violència zero.

Temes monogràfics

1. Ciència i gènere
2. Dones i lideratge
3. Dones, risc d'exclusió social i pobresa
4. Dones immigrants

5. Dones que pateixen violència de gènere
6. Trata de dones i prostitució.
7. Dones i 3a edat
8. Dones i salut
9. Polítiques de gènere
10. Programes amb perspectiva de gènere

Eixos metodològics de l'assignatura

Presencial (40%): Presentació dels temes, visionat de materials audiovisuals, participació en els debats, anàlisi de cassos, treball cooperatiu

No presencial (60%): Lectures de textos, preparació de l'examen, confecció d'un monogràfic, carpeta d'aprenentatge: recull setmanal dels aspectes més rellevants, crítica i aportacions particulars.

Tots els materials necessaris per a la realització del curs estaran disponibles a la xarxa així com hi haurà breus anotacions setmanals sobre les diferents dinàmiques realitzades. Una de les lectures obligatòries que es treballaran serà en una llengua estrangera.

Un requisit indispensable és la correcció lingüística i formal en les produccions escrites seguint la guia de treballs que trobareu a <http://www.fce.udl.cat/Recursos/guies/guiatreballs.pdf>

Pla de desenvolupament de l'assignatura

SESSIÓ	MODALITAT	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	TASQUES PROFESSOR/A	TASQUES ALUMNES	RECOMANACIONS	% AVALUACIÓ
BLOC 1.	P/NP	<p>Introducció a la teoria del gènere social i les diferents perspectives sobre la configuració de la identitat de gènere.</p> <p>Introducció als debats sobre el concepte de sexe i gènere.</p> <p>Introducció a la perspectiva sociològica de la noció de divisió sexual del treball i modus de producció domèstic, patriarcat, sistema econòmic i reconstrucció històrica de la perspectiva del gènere.</p>	1, 2, 3, 4, 5 i 6	<p>Formar l'alumnat en l'anàlisi social de les relacions de gènere.</p> <p>Contextualitzar històricament l'estudi de les identitats de gènere.</p> <p>Ampliar el marc interpretatiu sociològic des d'una perspectiva de respecte als drets humans, als valors democràtics i de justícia social.</p> <p>Promoure la comprensió dels plantejaments teòrics de gènere i les seves aplicacions pràctiques.</p>	<p>Assistència, i participació a classe.</p> <p>Reflexionar sobre conceptes i recerca d'exemples en la realitat social.</p> <p>Analitzar críticament les lectures dels autors/res tractats.</p> <p>Interpretar de les teories de gènere amb l'anàlisi de casos.</p> <p>Exercitar la reflexió i l'anàlisi dels fenòmens socials vinculats al gènere.</p> <p>Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.</p>	<p>L'assistència i la participació a classe.</p> <p>El seguiment de les lectures i els materials complementaris proposats pels docents.</p> <p>L'ús de les tutories per al seguiment de l'assignatura.</p> <p>L'ús de les noves tecnologies per a la recerca i la recerca bibliogràfica de materials originals dels autors recomanats.</p>	<p>Avaluació continuada individual amb un exercici al final de cada bloc.</p> <p>Demostrar la capacitat de desenvolupar un discurs elaborat que verifiqui la comprensió de la teoria treballada a classe, la capacitat d'interrelació dels conceptes treballats i la capacitat d'aplicació d'aquests a la realitat social.</p>

<p>BLOC 2.</p>	<p>P/NP</p>	<p>Anàlisi de les diferents facetes socials del gènere, de la família a la societat multicultural passant per mercat de treball, educació, l'espai públic i privat i els mitjans de comunicació.</p> <p>Coneixement i introducció de les eines per a la promoció del llenguatge no sexista.</p>	<p>1, 2, 3, 4, 5 i 6</p>	<p>Introduir a l'alumnat en la visió del gènere en les diferents facetes de la vida quotidiana. Promoure la comprensió dels plantejaments teòrics de gènere i les seves aplicacions pràctiques.</p> <p>Assessorar l'alumnat en tasques d'inici de la observació de l'entorn i en treballs que comporten metodologies pròpies de les ciències socials.</p> <p>Oferir un coneixement transversal sobre les diferents institucions amb poder públic i mitjans de comunicació.</p> <p>Fomentar el debat i la crítica social des de la perspectiva sociològica i la relació amb la teoria introductòria dels debats sobre capitalisme, patriarcat, poder i desigualtat.</p>	<p>Assistència, reflexió i participació activa a classe.</p> <p>Realitzar observacions de camp.</p> <p>Introduir-se en l'anàlisi de la vida quotidiana amb l'ús de les noves tecnologies i de la bibliografia pertinent.</p> <p>Participar del debat i discussió de la qüestió de gènere al segle XXI i desenvolupar un pensament i un raonament crítics.</p> <p>Analitzar problemes derivats de l'aplicació de polítiques públiques de reconeixement de gènere en l'espai públic d'acord amb les nostres societats complexes.</p> <p>Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.</p>	<p>L'assistència i la participació a classe.</p> <p>El seguiment de les lectures i els materials complementaris proposats pels docents.</p> <p>L'ús de les tutories per al seguiment de l'assignatura.</p> <p>L'ús de les noves tecnologies per a la recerca i la recerca bibliogràfica de materials originals dels autors recomanats.</p>	<p>Avaluació continuada individual amb un exercici al final de cada bloc.</p> <p>Demostrar la capacitat de desenvolupar un discurs elaborat que verifiqui la comprensió de la teoria treballada a classe, la capacitat d'interrelació dels conceptes treballats i la capacitat d'aplicació d'aquests a la realitat social.</p>
-----------------------	-------------	---	--------------------------	--	--	--	--

Sistema d'avaluació

Avaluació

Modalitat avaluació continuada

- Participació a classe, preparació i exposició d'un tema, debats i preparació de lectures: 25% (inclou l'aportació, visió i explotació de materials audiovisuals).
- Monogràfic: 30%
- Carpeta d'aprenentatge: 20%
- Activitats de recerca de dades i anàlisis: 25%

Sistemes de guia, tutorització i seguiment: és **obligatori** realitzar un mínim de **2 tutories** per fer el **seguiment del monogràfic. Els alumnes que no hagin realitzat les tutories de seguiment no seran avaluats en aquesta part ni podran fer l'exposició del seu monogràfic.**

Solament serà recuperable la part de la nota del monogràfic mitjançant un examen que es realitzarà al maig.

La nota final de l'assignatura s'obté a partir de la suma de totes les notes anteriorment desglossades.

Totes les dates d'entrega de treballs, activitats i carpeta d'aprenentatge és concretaran durant la primera setmana de classe conjuntament amb els alumnes.

Modalitat avaluació única (per aquells alumnes que compaginen estudis i treball). Per tindre accés a aquesta segona opció es tindrà que fer la corresponent sol·licitud a secretaria en el termini fixat i aportar documentació justificativa d'activitat laboral i/o altres situacions personals.

- Monogràfic: 30%
- Activitats de recerca de dades i anàlisis: 25%
- Lectura i activitats de dos documents/articles/o visionat audiovisuals relacionats amb la part teòrica de l'assignatura: 20%
- Treball de síntesis teòric: 25%

Les dates de presentació de treballs, activitats i monogràfic es realitzarà en una única entrega al final del semestre. Les dates de realització del debat i síntesis seran les mateixes que per l'alumnat que cursa la modalitat d'avaluació continuada.

La nota final de l'assignatura s'obté a partir de la suma de totes les notes anteriorment desglossades. Solament serà recuperable la part de la nota del monogràfic mitjançant un examen que es realitzarà al maig.

Bibliografia i recursos d'informació

BIBLIOGRAFIA BLOC 1

Obligatòria:

- Amorós, C.; Cobo, R. y Miyares, A. (2006) Interculturalidad, feminismo y educación. Publicado en: Mujeres en red. El periodico feminista. Disponible a: http://www.mujeresenred.net/IMG/article_PDF/article_a829.pdf
- Astelarra, J. (coord.)(2007) Género y cohesión social. Documento de trabajo nº16. Madrid. Fundación Carolina
- Ballart, J. (2017) *Micromasclisme: la dominació invisible*. Recuperat 26 de març 2017, des de: <http://www.jordiballart.cat/micromasclisme-la-dominacio-invisible/>
- Borderías, C. (1996). Identidad femenina y recomposición del trabajo. A: Rodríguez, A. Goñi B. I
- Bourdieu, P. (2000). La dominació masculina. Barcelona: edicions 62.
- Butler, J. (2002) *Cuerpos que importan*. Barcelona: Paidós.
- Cobo R. (2013) *Las políticas de género y el género en la política*. En Díaz C. y Dema S. Sociología y Género Tecnos, Madrid Pág. 353-385
- Canal, P. y Megías, I. (2016) *Identitats de gènere en l'adolescència*. Educació social: Revista d'intervenció socioeducativa, N° 63, págs. 60-78
- Dossier pedagògic. La domination masculine. Disponible a: http://infemmes-aquitaine.org/base_doc/genre_et_education/DC17.pdf

- Durán, M.A. (2011) El tiempo como campo de las políticas públicas. Seminario internacional. Políticas de tiempo, tiempo de las políticas. Conferencia regional sobre la Mujer de América Latina y el Caribe.
- Falcón, L. Web oficial disponible a: <http://lafeministalf.blogspot.com.es/>
- Firestone, S. (2012) Shulamith Firestone, fundadora del feminismo radical. Nodo50. Contrainformación en la red.
- Gil, M. (coord) (2007). Cuerpos que hablan. Género, identidades y representaciones sociales. Barcelona: Editorial Montesinos.
- Goffman, E. (1991) La ritualización de la femineidad. A: Los momentos y sus hombres. Barcelona, Paidós. P. 134-169
- Irigaray, L. (1985) El cuerpo a cuerpo con la madre. El otro género de la naturaleza. Otro modo de sentir. Barcelona: Edicions de les dones.
- Millet, K. (1975). Política sexual. Mèxic: Aguilar.
- Sección femenina. (1958) Guía de la buena esposa. 11 reglas para mantener a tu marido feliz. Economía domestica para bachillerato y magisterio.

Complementària:

- Beauvoir, S. (2005). El segundo sexo. Madrid: Editorial Cátedra
- Revista de l'associació catalana de sociologia, num.12 juliol. Disponible en versió electrònica a: <http://www.iec.es/institucio/societats/acsociologia/publicacions/revistes/num12index.htm>
- Butler, J. (1997) Against proper objects. A: Weed, e., Schor, n. (eds) Feminism meets queer theory. Bloomington: Indiana University Press.
- Collins, P. (2000) Gender, black feminism, and black political economy. Annals of the american academy of political and social science, 568, pp. 41-53.
- Delphy, C. (2012) La condition du don, c'est l'égalité, entretien avec Christine Delphy. Revue du MAUSS. >
- Duby, G. (2000) Historia de las mujeres. Barcelona: Taurus.
- Flaquer, L. Et al. (2006). Monoparentalitat i infància. Barcelona: Fundació "La Caixa"
- Gil, E. (2000) Medias miradas. Un análisis cultural de la imagen femenina, ed. Anagrama, Barcelona.
- Izquierdo, M.J. (comp.) (1995). Género y valores. Vitoria-gasteiz: Emakunde/Instituto Vasco de la mujer.
- Luna, L. (comp.) (2001). Mujeres y sociedad. Nuevos enfoques teóricos y metodológicos. Barcelona: Editorial UB.
- Maslin, J. (2013) Looking Back at a Domestic Cri de Coeur. US edition. The New York Times. Disponible a: http://www.nytimes.com/2013/02/19/books/betty-friedans-feminine-mystique-50-years-later.html?pagewanted=all&_r=0
- Mayoral, D. (2007) La organización social del género. A: Merino, R.; De la Fuente, G. Sociología para la intervención social y educativa. Madrid: ed. Complutense, pp.188-221.
- Mayoral, D. i Molina, F. (2002) Les desigualtats ocultes: llengua, cultura i educació. Lleida: Pagès editors.
- McRobbie, A. (1988) Entrevista con Juliet Mitchell. Revista nº170 New Left Review.
- Peña, E.M (2007) Origen de las desigualdades. Inicativa comunitaria EQUAL. Edición: Mancomunidad de Municipios Valle del Guadiato. Disponible a: <http://www.fundacionmujeres.es/maletincoeducacion/pdf/CUAD1horiz.pdf>
- Russell hochschild, A. (2008). La mercantilización de la vida íntima. Madrid: editorial Katz editores
- Sabsay L. (2009) Judith Butler para principiantes. Publicado en Página 12
- Soley- Beltran, P. (2011) Cuerpos ideales. Una aproximación interdisciplinaria al estudio de las modelos de moda. Quaderns d'Antropologia 26. 107-134 Barcelona. Institut Català d'Antropologia.
- Soto, A. La mujer bajo el franquismo. Disponible a: <http://mayores.uji.es/proyectos/proyectos/lamujerbajofranquismo.pdf>
- Uría Rios, P. (2009). El feminismo que no llegó al poder. Madrid: editorial Egales.

BIBLIOGRAFIA BLOC 2

Obligatòria:

- Borderías, C.; Carrasco, C. i Torns T. (eds.) (2011) Trabajo de cuidados. Historia, teoría y políticas. Madrid. Editorial: Los libros de la catarata.
- Calvo, A.; García, M. y Susinos, T. (2011) El largo camino hacia la coeducación. Un análisis de las etapas de la educación de las mujeres a partir de tres relatos de vida escolar. Revista de educación, 354 p.p. 549-573
- Camps, J. (2010) Socialització de gènere a l'aula. Elements per a la comprensió dels condicionants de l'escolarització mixta i diferenciada des de la psicologia social. Tesis doctoral. Universitat Internacional de Catalunya. Disponible a: <http://www.tdx.cat/handle/10803/9349?jsessionid=7ABEE8D43EBF9C90C558A697EE363BE3.tdx2>
- Carreras, A. (2011) La construcció dels gèneres dels del bressol: recerca sobre la construcció de les identitats de gènere a la primera infància. Projecte de recerca finançat per l'Ajunt a la Recerca Francesca Bonnemaison. Disponible a: http://www.diba.cat/c/document_library/get_file?uuid=18d053ff-8ca4-47ba-b52c-078124d56e42&groupId=232140
- Comisión Europea (2016) *Compromiso Estratégico para la Igualdad de Género 2016-2019*. Justicia y consumidores.
- Colom, J. y Mayoral, D. (2017) *Participación, familia y escuela: la ausencia de lo femenino*. Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado (REIFOP)
- Cromer, S. y Turin A. Que ven los niños en los libros de imágenes? Respuestas sobre los estereotipos. Association europeenne Du Côte Des Filles. Disponible a: <http://www.fundaciongsr.com/pdfs/2encuesta.pdf>
- Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. (2017) *La situació de desigualtat salarial a Catalunya entre homes i dones*. Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya
- Matus, M. y Gallego, N. (2015) *Techo de cristal en la Universidad. Si no lo veo no lo creo*. Revista Complutense de Educación; vol. 26, no 3.
- Organización Internacional para las migraciones. (2015) *Estudio sobre la situación laboral de la mujer inmigrante en España. Analisis y proposiciones para la igualdad de trato y la lucha contra la discriminación*. Recuperat 25 de març 2017, des de: <http://www.spain.iom.int/sites/default/files/Estudio%20Sobre%20la%20Situaci%C3%B3n%20Laboral%20de%20la%20Mujer%20Inmigrante.%20OIM%202015.pdf>
- Ministerio de Industria, Comercio y Competitividad (2017) *Informe Científicas en Cifras 2015. Estadísticas e indicadores de la (des)igualdad de género en la formación y profesión científica*. Recuperat 27 de març 2017, des de http://www.upm.es/sfs/Rectorado/Gerencia/Igualdad/Documentos/Cientificas_en_cifras_2015_sin_anexo.pdf
- Sánchez, N., Trinidad, A., Recio, C., & Torns, T. (2016). *La Brecha salarial y las desigualdades de género en el mercado de trabajo español*. En Congreso Español de Sociología "Grandes transformaciones sociales, nuevos desafíos para la sociología".
- Subirats, M. La coeducación hoy: 10 ideas base. Igualdad de Género y Educación. Disponible a: <http://www.educacionenvalores.org/IMG/pdf/subirats.pdf>
- Subirats, M. (2009) La escuela mixta ¿garantía de coeducación? CEE Participación Educativa. p.p. 94-97
- Subirats, M. (2010) ¿Coeducación o escuela segregada? Un viejo y persistente debate. RASE: Revista de la Asociación de Sociología de la Educación, vol. 3 núm. 1: 143-158
- Subirats, M. (2011) Repensando la coeducación en tiempos difíciles. Clave XXI. Reflexiones y experiencias en Educación. N 5. CEP de Villamartín.

Complementària:

- Carrasquer, P.; Parella, S.; Recio, C. y Torns, T. (2007) Les dones i el treball a Catalunya: mites i certeses. Generalitat de Catalunya. Institut català de les Dones.
- Flaquer, L. (2008). Diversitat familiar, benestar de la infància i cohesió social a catalunya. Nota d'economia. Revista d'economia catalana i de sector públic. Núm. 91: 71-86. Barcelona: Generalitat de Catalunya a: http://www.gencat.cat/economia/doc/doc_29034341_1.pdf
- Guerrero, P. Escuela y género: una revisión de las prácticas discriminatorias de las mujeres en contexto escolar. Disponible a: <http://www.biblioteca.org.ar/libros/ge-esc.pdf>
- Informe sobre las víctimas mortales de la violencia de género y de la violencia doméstica en el ámbito de la pareja o ex pareja en 2011. Consejo General de Poder Judicial. Sección de observatorio contra la violencia doméstica y de género.
- Martín díaz, E. (2008) El impacto del género en las migraciones de la globalización: mujeres, trabajos y relaciones interculturales. Scripta nova. Revista electrónica de geografía y ciencias sociales, vol. Xii, núm. 270 (133), <http://www.ub.es/geocrit/-xcol/72.htm>
- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. *Corresponsabilidad y conciliación de la vida personal, familiar y laboral*. Recuperat 25 de març 2017, des de: <https://www.msssi.gob.es/ssi/igualdadOportunidades/iEmpleo/corresponsabilidad.htm>
- ONU Mujeres (2011) *Principios para el apoderamiento de las mujeres*. Recuperat 25 de març 2017, des de: http://www.unwomen.org//media/headquarters/attachments/sections/partnerships/businesses%20and%20foundations/women-s-empowerment-principles_2011_es%20pdf.pdf?vs=1818
- Organización Internacional del trabajo (OIT) (2015) *Informe Mundial sobre Salarios 2014 / 2015 Salarios y desigualdad de ingresos*. Recuperat 25 de març 2017, des de: http://ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_324818.pdf
- Parella, S. (2003). Mujer, inmigrante y trabajadora: la triple discriminación. Barcelona: Anthropos.
- Pérez cantó, P. (2009). El origen histórico de la violencia contra las mujeres. Madrid: Editorial Dilema.
- Sensibilización y formación del profesorado. Analizamos el sexismo en la literatura infantil. Coeducamos. Disponible a: <http://www.oei.es/genero/documentos/docentes/Coeducamos.pdf>
- Torns, T. y Carrasquer, P. (1987) Entorn dels conceptes de dona i treball . A DDAA: Visió de Catalunya, treball domèstic i vida quotidiana 2011 – 2012. Barcelona: Diputació de Barcelona.